

Inspectie Jeugdzorg
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

De kwaliteit van de zorg door Jeugdzorg en Gezins- voogdij Caribisch Nederland

Hertoets op Bonaire en Sint Eustatius

Utrecht, augustus 2017

De kwaliteit van de zorg
door Jeugdzorg en Gezins-
voogdij Caribisch Nederland

Hertoets op Bonaire en Sint Eustatius

Samenvatting

In 2015 heeft de Inspectie Jeugdzorg onderzoek gedaan naar de kwaliteit van de jeugdzorg in Caribisch Nederland. Het onderzoek werd uitgevoerd bij meerdere instellingen, waaronder Jeugdzorg en Gezinsvoogdij Caribisch Nederland (verder: JGCN) op Bonaire, Saba en Sint Eustatius. In mei 2017 vond een hertoets plaats bij de gezinsvoogdij en ambulante jeugdzorg op Sint Eustatius en de pleegzorg en gezinsvoogdij op Bonaire.

De inspectie is bij haar onderzoek, evenals bij eerder toezicht, uitgegaan van een door JGCN opgesteld kwaliteitskader dat de inspectie nader geconcretiseerd heeft met haar verwachtingen (zie bijlage 1). De inspectie heeft geconstateerd dat de in 2015 gedane aanbevelingen grotendeels zijn opgepakt. De inspectie ziet een positieve kwaliteitsontwikkeling bij JGCN.

De inspectie komt in 2017 tot het oordeel dat:

- de kwaliteit van de pleegzorg op Bonaire **is verbeterd** ten opzichte van 2015 en **voldoende** is.
- de kwaliteit van de uitvoering van de gezinsvoogdij op Bonaire **is verbeterd** ten opzichte van 2015 en **voldoende** is.
- de kwaliteit van de uitvoering van de ambulante zorg en gezinsvoogdij op Sint Eustatius **is verbeterd** ten opzichte van 2013 en **voldoende** is.

In de afgelopen periode heeft JGCN met name verbetermaatregelen ingezet om de kwaliteit van het primair proces te verbeteren. Medewerkers zijn geschoold in methodieken, de aansturing van medewerkers wordt beter ingevuld, besluiten worden multidisciplinair genomen en in alle zaken die in behandeling zijn genomen, wordt meer planmatig en doelgericht gewerkt. De aandacht voor veiligheid van kinderen binnen de organisatie is bovendien toegenomen. Een volgende stap is de aandacht voor veiligheid van kinderen in de keten en maatschappij. Uit het toezicht is gebleken dat, ondanks het verzoek van de staatssecretaris van VWS aan JGCN in 2015 om in overleg met relevante partners in Caribisch Nederland een concreet voorstel te doen voor de introductie van een meldpunt en begeleidende maatregelen, er geen zichtbare vorderingen zijn gemaakt in de uitvoeringspraktijk. Wel heeft VWS in juni 2017 een Bestuursakkoord Aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling 2017-2020 afgesloten met de Openbare Lichamen. In dit akkoord zijn ambities, prioriteiten, samenwerkingsthema's en afspraken opgenomen. De inspectie verwacht dat JGCN hieraan een actieve bijdrage levert om tot een sluitende aanpak van kindermishandeling te komen.

De inspectie is van oordeel dat de kwaliteit van de zorg van JGCN op alle criteria en bij alle organisatieonderdelen voldoende dient te zijn. Dit is nog niet het geval. De inspectie verwacht dat JGCN concrete verbetermaatregelen treft op de volgende punten:

- werken volgens een methodiek en daarbij behorende werkprocessen in de pleegzorg;
- planmatig en doelgericht handelen in alle zaken;

- het wegwerken van wachtlijsten waardoor ook in nieuwe zaken meer planmatig en doelgericht gewerkt kan worden;
- het omgaan met grensoverschrijdend gedrag in zowel beleid als in deskundigheid van medewerkers op het gebied van voorkomen, signaleren en handelen in geval van (vermoedens van) grensoverschrijdend gedrag;

De inspectie wil vóór 1 oktober 2017 worden geïnformeerd over deze verbetermaatregelen en de termijnen waarbinnen de maatregelen zijn doorgevoerd. De inspectie volgt de uitvoering van de verbetermaatregelen door middel van regulier toezicht.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	7
1.1	Jeugdzorg en Gezinsvoogdij Caribisch Nederland	7
1.2	Toezicht en toetsingskader	9
2	Bevindingen JGCN Bonaire	11
2.1	Uitvoering hulpverlening	11
2.2	Gezinsgericht werken	12
2.3	Rechtspositie cliënt	13
2.4	Samenwerking ketenpartners	13
2.5	Risicomanagement	14
2.6	Omgaan met grensoverschrijdend gedrag	14
2.7	Handelwijze bij incidenten	15
2.8	Deskundigheid personeel	16
2.9	Interne sturing	17
3	Bevindingen JGCN Sint Eustatius	18
3.1	Uitvoering hulpverlening	18
3.2	Gezinsgericht werken	19
3.3	Rechtspositie cliënt	19
3.4	Samenwerking ketenpartners	19
3.5	Risicomanagement	20
3.6	Omgaan met grensoverschrijdend gedrag	20
3.7	Handelwijze bij incidenten	21
3.8	Deskundigheid personeel	21
3.9	Interne sturing	22
4	Eindoordeel en vervolg	23
Bijlage 1	Kwaliteitskader verantwoorde zorg Caribisch Nederland	25
Bijlage 2	Verantwoording	30
Bijlage 3	In het rapport gebruikte afkortingen	31

1 Inleiding

In mei 2017 heeft de Inspectie Jeugdzorg onderzoek gedaan bij Jeugdzorg en Gezinsvoogdij Caribisch Nederland (verder: JGCN). Doel van het onderzoek was om te bepalen in hoeverre JGCN verbeteringen heeft doorgevoerd naar aanleiding van eerder toezicht in 2015 en een oordeel te geven over de kwaliteit van de zorg die door JGCN geleverd wordt. Dit rapport gaat over de kwaliteit van de uitvoering van de gezinsvoogdij en ambulante jeugdzorg op Sint Eustatius en over de kwaliteit van de pleegzorg en gezinsvoogdij op Bonaire.

1.1 Jeugdzorg en Gezinsvoogdij Caribisch Nederland

JGCN heeft vestigingen op Bonaire, Saba en Sint Eustatius en biedt ambulante hulp, pleegzorgbegeleiding, gezinsvoogdij en residentiële zorg. De medewerkers zijn in dienst van de Rijksdienst Caribisch Nederland (RCN) en worden aangestuurd door een directeur en een inhoudelijk manager.

De missie van JGCN luidt als volgt: "Wij beloven alles te doen wat in ons vermogen ligt om ervoor te zorgen dat elk kind van Bonaire, St. Eustatius en Saba gezond en veilig opgroeit, leert wat zijn talenten zijn, plezier kan maken, leert bij te dragen aan de maatschappij en goed voorbereid is op zijn of haar toekomst. Dit doen wij door intern en extern op integere en respectvolle wijze met elkaar samen te werken met onze professionele deskundigheid en ons menselijk hart."

Voor de realisatie van deze missie voert JGCN zes kerntaken uit: ¹

1. Preventie (alleen op Saba en St. Eustatius), waaronder het bieden van preventieve workshops en jongerenwerk;
2. Ambulante zorg, waaronder het begeleiden van omgangsregelingen en bieden van mediation;
3. Pleegzorg (vooralsnog alleen op Bonaire en Sint Eustatius en deels niet volgens pleegzorgmethodiek).
4. Jeugdbescherming in gedwongen kader;
5. Residentiële zorg (alleen Bonaire);
6. Signalering t.b.v. beleidsontwikkeling, waaronder het geven van informatie en advies aan beleidsverantwoordelijken, deskundigheidsbevordering en scholing.

Bonaire

JGCN biedt op Bonaire ambulante zorg, gezinsvoogdij, pleegzorgbegeleiding en residentiële zorg. Voor de 24-uurs opvang van jongeren maakt JGCN naast de eigen residentiële voorziening (Kas di Karko²) gebruik van twee stichtingen: het Langverblijfhuys van Stichting Project en Kas pa Hoben

¹ Maatschappelijk jaarverslag JGCN 2016 en Jaarplan 2017 concept 4.

² JGCN en Stichting Project zijn in gesprek om de verantwoordelijkheid voor Kas di Karko over te dragen naar Stichting Project.

ku Futuro van Fundashon Rosa di Sharon op Bonaire. De inspectie heeft in oktober 2015 toezicht uitgevoerd bij deze drie residentiële voorzieningen.³

De teams ambulante hulpverlening en gezinsvoogdij worden elk aangestuurd door een coördinator en inhoudelijk begeleid door een gedragswetenschapper. Op dit moment vindt een herindeling van de inzet van gedragswetenschappers plaats, waardoor zij niet een vast team, maar een aantal medewerkers vanuit verschillende teams gaan begeleiden.

Het ambulante team heeft naast de ambulante hulpverlening ook tot taak het begeleiden van omgangsregelingen en het uitvoeren van jeugdreclasseringstrajecten⁴. Het team gezinsvoogdij bestaat formeel uit zes gezinsvoogden die zowel de ondertoezichtstelling als voogdijmaatregel kan uitvoeren. Team pleegzorg bestaat uit twee pleegzorgbegeleiders, een gedragswetenschapper en twee medewerkers die de meer organisatorische en administratieve taken rond pleegzorg verzorgen. De coördinator van het ambulante team, is tevens coördinator van de pleegzorgmedewerkers.

Op dit moment zijn er op Bonaire meerdere vacatures, verspreid over de verschillende teams. Het team gezinsvoogdij op Bonaire heeft de meeste vacatures.

Sint Eustatius

JGCN biedt op Sint Eustatius vanuit het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) ambulante zorg en (gezins)voogdij. Er zijn drie medewerkers werkzaam die deze taken kunnen uitvoeren. Ten tijde van het toezicht was één van deze medewerkers langdurig ziek en één met zwangerschapsverlof en de overgebleven medewerker aan het werk met ondersteuning vanuit team Saba. Het team wordt aangestuurd door een coördinator. De medewerkers worden inhoudelijk begeleid door de gedragswetenschapper die gestationeerd is op Saba en periodiek Sint Eustatius bezoekt⁵ De gedragswetenschapper is tussentijds via Skype of video conference bereikbaar. Daarnaast is er een jongerenwerker werkzaam bij het CJG Saba.

Saba

JGCN biedt op Saba vanuit het CJG ambulante zorg en (gezins)voogdij. Er zijn op dit moment twee hulpverleners werkzaam die deze taken kunnen uitvoeren. Zij worden inhoudelijk begeleid door een gedragswetenschapper, die ook voor Sint Eustatius werkt. Het team wordt aangestuurd door een coördinator, die als standplaats Sint Eustatius heeft en wekelijks Saba bezoekt.

³ "De kwaliteit van de residentiële zorg in Kas Pa Hoben ku Futuro" en "De Kwaliteit van de residentiële zorg in het Lang Verblijfshuis" en "De kwaliteit van de residentiële zorg in Kas di Karko".

⁴ De uitvoering van jeugdreclasseringstrajecten is geen onderwerp van het toezicht geweest, omdat het toezicht op de uitvoering van strafrechtelijke taken berust bij de Raad voor de Rechtshandhaving.

⁵ Volgens een drie wekelijks rooster: In de eerste week 2 dagen, in de tweede week 1 dag en in de derde week niet.

1.2 Toezicht en toetsingskader

Toezicht door de Inspectie Jeugdzorg

De inspectie voerde in 2013 en 2015 ook toezicht uit bij JGCN.⁶ In 2013 concludeerde de Inspectie Jeugdzorg dat in enkele jaren een aanbod van jeugdzorg was opgezet, waarin het geven van praktische hulp voorop stond. Een kanttekening was dat (goede) hulpverleningsplannen met concrete doelen vaak nog ontbraken. Ook was er nauwelijks sprake van methodisch handelen, als gevolg van het ontbreken van een passende methodiek, een hoge caseload, het ontbreken van een beschrijving van het werkproces en tot slot de kwaliteit en discontinuïteit van de interne sturing. De inspectie vond het zorgelijk dat er geen risico-inschatting ten grondslag lag aan keuzes die in de hulpverlening gemaakt werden. Dit gold voor zowel de pleegzorg, als de ambulante hulpverlening en gezinsvoogdij. Daarnaast constateerde de inspectie dat de pleegzorgtaak nog niet of slechts marginaal werd uitgevoerd.

Uit het onderzoek van de inspectie in 2015 bleek dat er sinds 2013 een positieve ontwikkeling had plaatsgevonden op met name Saba en bij het ambulante team op Bonaire. Op Saba was in 2015 sprake van een stabiel team, werd methodische hulp verleend en werd steeds meer samengewerkt met relevante ketenpartners. Door de grote wisselingen van personeel en discontinuïteit in de aansturing was er op Sint Eustatius nauwelijks sprake van kwaliteitsontwikkeling. Ook de kwaliteit van de gezinsvoogdij op Bonaire vertoonde, mede als gevolg van onderbezetting, nauwelijks verbetering.

In 2015 constateerde de inspectie ten aanzien van de pleegzorgtaak dat pleegouders nog niet allemaal goed werden voorbereid op het pleegouderschap. Niet alle pleegouders ontvingen begeleiding en er was geen sprake van matching. Wel werden gezinnen beter gescreend. De inspectie vond het zeer zorgelijk dat er kinderen in pleeggezinnen verbleven zonder dat er voldoende zicht was op hun welzijn en veiligheid doordat zij niet begeleid worden.

In mei 2017 vond een hertoets plaats bij JGCN Sint Eustatius en bij de gezinsvoogdij en pleegzorg op Bonaire.

Toetsingskader

De jeugdbescherming en jeugdzorg in Caribisch Nederland valt onder ministeriële verantwoordelijkheid.⁷ In 2016 is een wet in werking getreden waarmee kwaliteitseisen worden

⁶ "Kwaliteit van de jeugdzorg in Caribisch Nederland", Inspectie Jeugdzorg, maart 2014 en "De kwaliteit van de zorg door Jeugdzorg en Gezinsvoogdij Caribisch Nederland", Inspectie Jeugdzorg, februari 2016.

⁷ De uitvoering van de jeugdzorg en (gezins-)voogdij in Caribisch Nederland vindt plaats onder rechtstreekse verantwoordelijkheid van de staatssecretaris van VWS. De minister van Veiligheid en Justitie is politiek verantwoordelijk voor de (gezins-)voogdij.

gesteld aan de jeugdhulp in Caribisch Nederland en de inspectie verantwoordelijk is voor het toezicht.⁸

JGCN heeft een kwaliteitskader opgesteld dat bestaat uit door de inspectie aangedragen criteria, die door JGCN nader zijn geoperationaliseerd. Om de kwaliteit te kunnen onderzoeken heeft de inspectie de geoperationaliseerde criteria van het kwaliteitskader uitgewerkt in concrete verwachtingen. In 2013 is aan de hand hiervan voor het eerst toezicht uitgevoerd bij zowel JGCN als bij de twee particuliere residentiële voorzieningen.⁹ Omdat het kwaliteitskader wordt gezien als een 'groeimodel' waarin gefaseerd toegewerkt wordt naar een kwaliteitsniveau voor verantwoorde zorg over de hele linie, werden voor het toezicht in 2015 de verwachtingen van de inspectie aangescherpt en gaf de inspectie voor het eerst een oordeel over de kwaliteit. Ook voor het toezicht in 2017 is dit kwaliteitskader gehanteerd. Het kwaliteitskader met de verwachtingen van de inspectie is opgenomen in bijlage 1.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staan de bevindingen over JGCN ten aanzien Bonaire en de bevindingen die voor de organisatie als geheel gelden. Hoofdstuk 3 bevat de bevindingen over JGCN op Sint Eustatius. Het laatste hoofdstuk bevat het eindoordeel over JGCN.

In de bijlagen treft de lezer achtereenvolgens het kwaliteitskader, de onderzoeksverantwoording en een lijst met gebruikte afkortingen aan.

⁸ Wijziging Invoeringswet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba

⁹ Zie rapport Inspectie Jeugdzorg "Kwaliteit van de jeugdzorg in Caribisch Nederland", maart 2014.

2 Bevindingen JGCN Bonaire

In dit hoofdstuk geeft de Inspectie Jeugdzorg haar oordeel weer over de kwaliteit van de zorg die door de afdelingen pleegzorg (PZ) en gezinsvoogdij (GVI) op Bonaire geleverd worden. Daarnaast geeft de inspectie in dit hoofdstuk een oordeel over drie indicatoren die de organisatie als geheel betreffen. Elke paragraaf bevat een tabel met de oordelen uit 2015 en 2017 van de inspectie over elke indicator:

V	Voldoende
M	Matig
O	Onvoldoende

2.1 Uitvoering hulpverlening

1 Uitvoering hulpverlening	PZ ¹⁰ 2015	PZ 2017	GVI 2015	GVI 2017
1.1 Er wordt gewerkt volgens een methodiek	M	M	V	V
1.2 De zorg is planmatig en doelgericht	O	M	O	M
1.3 De zorg wordt geëvalueerd	O	V	O	V
1.4 De zorg wordt bij voorkeur dicht bij de leefomgeving van de jongere verleend	V	V	V	V

De medewerkers van gezinsvoogdij werken aan de hand van de Delta-methode en de bijbehorende instrumenten. Voor pleegzorg is nog geen vaste methodiek, maar zijn wel werkprocessen vastgesteld. In de praktijk wordt gewerkt met uitgangspunten vanuit Triple P en Famia Sentral. Ook wordt de STAP-cursus¹¹ gebruikt ter voorbereiding van aspirant pleegouders op het pleegouderschap. Alle pleegouders hebben inmiddels met terugwerkende kracht deze cursus gevolgd of staan op korte termijn ingepland voor de cursus.

Voor de matching tussen pleegkind en pleeggezin is nog geen vaste werkwijze. De afwegingen die gemaakt worden, zijn niet zichtbaar in het dossier. Een enkele keer maakt een pleegzorgbegeleider een profielschets van een kind of pleeggezin. Het streven is om de bestaande werkprocessen pleegzorg aan te passen aan de cultuur en de specifieke aspecten van pleegzorg.

¹⁰ Het screenen en begeleiden van pleeggezinnen was in 2015 als taak belegd bij het team ambulante. Daarom zijn de oordelen die toen voor ambulant en voor een aantal specifieke werkzaamheden van pleegzorg werden gegeven, opgenomen in de kolom 'PZ 2015'.

¹¹ Selectie Training Aspirant Pleegouders

Zowel de gezinsvoogdij als pleegzorg werken op basis van respectievelijk een hulpverleningsplan met een ouder- en kinddeel of een pleegzorgbegeleidingsplan. De doelen in de plannen zijn concreet geformuleerd. De plannen worden elk minimaal 1x per jaar geëvalueerd, waarbij alle doelen worden langsgelopen. Van de evaluatie wordt een rapportage gemaakt, dat wordt opgenomen in het dossier. Bij gezinsvoogdij worden momenteel veel zaken na de evaluatie afgesloten, omdat uit de evaluatie blijkt dat er geen hulp meer nodig is. Dit zijn bijvoorbeeld voogdijzaken, waarbij de voogdij kan worden overgedragen naar een pleegouder. Desondanks zijn er op dit moment vanwege onderbezetting bij het team gezinsvoogdij wachtlijsten, waardoor de hulp niet in alle zaken even planmatig en doelgericht kan plaatsvinden als vereist.

Bij pleegzorg is een aandachtspunt dat de pleegzorgbegeleidingsplannen alleen worden opgesteld voor pleeggezinnen waarbij sprake is van een gemiddelde (oranje) of intensieve (rode) begeleidingsnoodzaak. Het team schat de mate waarin begeleiding nodig is in bij de intake en past dit eventueel tussentijds aan. Voor gezinnen waarvoor door het team is ingeschat dat er een laag-frequente begeleiding mogelijk is (groen), wordt niet gewerkt aan de hand van een plan maar volgens een 'begeleidingsondersteuningsformat'. Hierin staan geen doelen. Wel wordt minimaal jaarlijks met het pleeggezin geëvalueerd hoe de begeleiding en pleegzorg verloopt. De twee medewerkers die de 'groene' zaken begeleiden, zullen op korte termijn vertrekken bij JGCN, waardoor de begeleiding van deze pleeggezinnen verder onder druk komt te staan.

2.2 Gezinsgericht werken

2 Gezinsgericht werken	PZ 2015	PZ 2017		GVI 2015	GVI 2017
2.1 Ouders worden betrokken bij en aangesproken op de zorg voor hun kinderen	M	V		V	V
2.2 Zorg is gericht op perspectief bij/met de ouders	V	V		V	V

Als er sprake is van een uithuisplaatsing, zowel in een residentiële voorziening als in een pleeggezin, is het de bedoeling dat dit tijdelijk is en ouders op termijn de opvoeding weer op zich kunnen nemen. Daarom wordt er tijdens uithuisplaatsingen vaak ambulante hulpverlening ingezet om ouders opvoedvaardigheden aan te leren. Ook tijdens een ondertoezichtstelling zonder uithuisplaatsing of wanneer een pleeggezin intensievere begeleiding voor het kind nodig heeft, wordt regelmatig ambulante hulpverlening ingezet. De pleegzorgbegeleiding richt zich op de begeleiding van de pleegouders, de ambulante hulpverlener of de gezinsvoogd richt zich meer op de begeleiding van de ouders van het kind.

2.3 Rechtspositie cliënt

3 Rechtspositie cliënt	PZ	PZ		GVI	GVI
	2015	2017		2015	2017
3.1 Cliënten kunnen met klachten terecht bij de coördinator of bij de directeur	M	V		V	V

JGCN heeft een procedure voor klachtbehandeling opgesteld en vastgelegd. Ook is recent een onafhankelijke klachtencommissie geïnstalleerd. Medewerkers van beide teams weten dat cliënten de mogelijkheid hebben om een klacht in te dienen. Ouders worden door middel van een folder actief geïnformeerd over de klachtenprocedure. Meestal komt het niet tot een formele klacht. Als er sprake is van onvrede, bieden medewerkers in principe eerst een gesprek aan om in bijzijn van de coördinator te komen tot een oplossing.

Ook pleegouders weten dat zij een klacht kunnen indienen. De praktijk is dat pleegouders zich in geval van onvrede over de hulpverlening door pleegzorg, ambulante hulpverlening of gezinsvoogdij melden bij de pleegzorgwerker. Deze geeft de klacht door aan de coördinator van het team pleegzorg. Deze zoekt dan uit over welk team de klachten gaan en zal dit intern binnen JGCN adresseren. Het is inmiddels één keer voorgekomen dat een pleegouder een formele klacht heeft ingediend.

2.4 Samenwerking ketenpartners

4 Samenwerking ketenpartners	PZ	PZ		GVI	GVI
	2015	2017		2015	2017
4.1 Er wordt samengewerkt met relevante netwerkpartners	V	V		V	V
4.2 Relevante informatie wordt uitgewisseld	V	V		V	V
4.3 Knelpunten in de samenwerking kunnen worden besproken en er wordt gestreefd naar oplossingen	V	V		V	V

JGCN Bonaire werkt vanuit alle teams actief samen met diverse ketenpartners zoals de Voogdijraad, de residentiële voorzieningen, Mental Health Caribbean (MHC), school, het CJG en de jeugdgezondheidszorg. Casuïstiek kan besproken worden in een breed casusoverleg, waar op uitnodiging de benodigde ketenpartners aanwezig zijn om zowel nieuwe als lopende casussen te bespreken. De samenwerking tussen pleegzorg en gezinsvoogdij verloopt goed. De samenwerking tussen gezinsvoogdij, residentiële voorzieningen en de jeugd-ggz krijgt ook steeds meer en structureler vorm. Positief is dat als er inhoudelijke knelpunten in de samenwerking zijn, deze steeds meer direct tussen medewerkers worden opgelost. Indien nodig wordt opgeschaald naar het niveau van coördinator of management, waarna gezocht wordt naar meer structurele oplossingen. Het recent door JGCN ingestelde directiebestuur tussen o.a. de directeuren van JGCN, MHC, het Expertisecentrum Onderwijs en Zorg (EOZ), Openbaar Lichaam Bonaire en Voogdijraad

voorziet ook in een platform waar gezocht wordt naar oplossingen voor knelpunten in de samenwerking.

2.5 Risicomanagement

5 Risicomanagement	PZ 2015	PZ 2017		GVI 2015	GVI 2017
5.1 Medewerkers hanteren criteria voor veiligheid	V	V		M	V
5.2 Bij beslissingen omtrent kinderen vormt de veiligheid van het kind de eerste overweging	V	V		V	V

Zowel binnen gezinsvoogdij als pleegzorg wordt gewerkt met de Delta-veiligheidslijst. Voor pleegzorg is deze lijst iets aangepast aan een aantal specifieke aspecten die bij pleegzorg een rol spelen. De veiligheidslijst wordt bij de start van de hulp ingevuld en regelmatig herhaald: bij tussenevaluaties en bij grote veranderingen zoals een nieuwe partner van de ouder. Bij de screening van pleeggezinnen wordt de Delta-veiligheidslijst ook afgenomen. Positief is dat de medewerkers de lijst invullen met de (pleeg)ouders, waardoor het tevens een middel is om met het gezin in gesprek te gaan over afspraken en maatregelen om eventuele onveiligheid weg te nemen.

In alle dossiers zijn ingevulde veiligheidslijsten aangetroffen die niet ouder dan een jaar zijn.

Pleeggezinnen worden gescreend aan de hand van een lijst, met criteria uit STAP. Ook wordt er een Verklaring van Geen Bezwaar (VGB) gevraagd aan de Voogdijraad en spreken de screeners met referenten. Het volgen van de STAP-cursus is inmiddels een vast onderdeel van de screening. Het besluit of een pleegouder geschikt is, neemt het team als geheel, de officiële beslissing ligt bij de coördinator en gedragswetenschapper.

2.6 Omgaan met grensoverschrijdend gedrag

7 Omgaan met grensoverschrijdend gedrag¹²	PZ 2015	PZ 2017		GVI 2015	GVI 2017
7.1 Er is beschreven wat grensoverschrijdend gedrag is	M	M		M	M
7.2 Er wordt actief gehandeld om grensoverschrijdend gedrag te voorkomen	M	V		M	V
	JGCN 2015			JGCN 2017	
7.3 Medewerkers worden geschoold in het signaleren, voorkomen en omgaan met grensoverschrijdend gedrag	O			O	

¹² De nummering verwijst naar de nummering in het Kwaliteitskader, zie bijlage 1.

Net als in 2013 en 2015 is niet beschreven wat grensoverschrijdend gedrag is, noch van fysiek noch van seksueel grensoverschrijdend gedrag, maar medewerkers weten wel wat de kenmerken zijn. Ook wordt er veel over gesproken binnen de teams. Medewerkers zijn echter nog niet getraind in het signaleren, voorkomen en omgaan met grensoverschrijdend gedrag. Inmiddels draagt de organisatie wel de visie uit dat een 'pedagogische' tik ongewenst is en dat daar alternatieven voor zijn. JGCN is recent gestart met project om te komen tot een Protocol Kindermishandeling. Doel is om medewerkers binnen JGCN houvast te geven als zij 'vreemde' zaken signaleren bij kinderen.¹³

Als er signalen van onveiligheid zijn, worden deze besproken in het casuïstiekteam, het brede casusoverleg of Veiligheidshuis. Ook worden met ouders en het netwerk afspraken gemaakt om de veiligheid van het kind te herstellen. Bijvoorbeeld door extra toezicht te houden of door beschikbaar te zijn als opvanglocatie als de spanningen in een gezin waar sprake is van huiselijk geweld oplopen. Ter voorkoming van grensoverschrijdend gedrag worden alle pleeggezinnen gescreend en is van alle pleegouders en personen van 18 jaar en ouder die in het pleeggezin wonen, een VOG aanwezig.

Op Bonaire is, ondanks eerdere aanbevelingen van de inspectie en initiatieven vanuit het Ministerie van VWS, nog steeds geen meldcode kindermishandeling.¹⁴ Ook zijn er nog steeds geen afspraken gemaakt tussen ketenpartners waar vermoedens van kindermishandeling gemeld moeten worden door burgers of ketenpartners. Om die reden heeft VWS in juni 2017 een Bestuursakkoord Aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling 2017-2020 afgesloten met de Openbare Lichamen waarin ambities, prioriteiten, samenwerkingsthema's en afspraken zijn opgenomen.

2.7 Handelwijze bij incidenten

8 Handelwijze bij incidenten	Pz 2015	PZ 2017		GVI 2015	GVI 2017
8.1 Interventies van groepsleiding na een incident zijn gericht op het herstellen van veiligheid van jeugdigen en medewerkers (<i>alleen van toepassing op residentiële zorg</i>)	nvt	nvt		nvt	nvt
8.2 Over incidenten wordt voldoende informatie vastgelegd en geëvalueerd	O	V		O	V

Alle medewerkers zijn op de hoogte van de procedure met betrekking tot het melden, registreren, evalueren en opvolgen van incidenten. Voor incidenten wordt als definitie gehanteerd "alle afwijkingen van de normale gang van zaken met een mogelijk schadelijk gevolg voor een cliënt, een medewerker, de organisatie of derden." Incidenten worden vastgelegd op een

¹³ Werkdocument: Protocol kindermishandeling. JGCN, mei 2017.

¹⁴ Om de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling te verbeteren heeft de staatssecretaris van VWS in 2015 aan JGCN gevraagd om in overleg met relevante partners in Caribisch Nederland een voorstel te doen voor de introductie van een meldpunt en begeleidende maatregelen.

meldingsformulier en besproken in de verschillende teamoverleggen. Daarbij wordt ook stilgestaan bij maatregelen die genomen kunnen worden om vergelijkbare incidenten in de toekomst te voorkomen. De incidentformulieren worden centraal bewaard bij de afdeling Kwaliteit, maar maken ook onderdeel uit van het cliëntdossier.

Ook pleegouders zijn geïnformeerd over wat een incident is en dat ze incidenten kunnen melden. In de praktijk meldt de pleegzorgbegeleider de incidenten op basis van verhalen van de pleegouder.

2.8 Deskundigheid personeel

9 Deskundigheid personeel	PZ 2015	PZ 2017		GVI 2015	GVI 2017
9.1 Het personeel beschikt over een combinatie van opleiding en ervaring, die relevant is om de functie conform functiebeschrijving uit te voeren	V	V		V	V
9.2 Er zijn meerdere disciplines werkzaam	V	V		V	V
9.3 Er vindt regelmatig deskundigheidsbevordering plaats	V	V		V	V
	JGCN 2015			JGCN 2017	
9.4 Er zijn geen bezwaren op basis van een VOG tegen een medewerker (en VGB voor pleegouders)	O			V	

Medewerkers van de teams gezinsvoogdij en pleegzorg beschikken vrijwel zonder uitzondering over een relevante hbo-opleiding of hebben deze bijna afgerond. Daarnaast hebben de medewerkers relevante ervaring. Beide teams bestaan uit meerdere medewerkers, waaronder hulpverleners, een coördinator en een gedragswetenschapper.

De geboden deskundigheidsbevordering is met name gericht op het methodisch handelen en in mindere mate op de individuele ontwikkelingsbehoefte van de medewerker. Dit hangt samen met de professionaliseringsslag die JGCN als geheel doormaakt, waarbij de aandacht uitgaat naar het op orde brengen van de basis. Hierbij is een aandachtspunt het ontbreken van scholing op het gebied van omgaan met (seksueel) grensoverschrijdend gedrag (zie paragraaf 2.6).

Van alle medewerkers bij JGCN is op dit moment een VOG aanwezig bij RCN. In de onderzochte dossiers van pleeggezinnen is in alle gevallen een VOG aangetroffen. Met uitzondering van één dossier bevatten de dossiers ook de VGB afgegeven door de Voogdijraad. De overwegingen waarom en onder welke voorwaarden het gezin zonder VGB toch de netwerkpleegzorg kon bieden, waren vastgelegd en navolgbaar. Bij deze afwegingen stond het belang van het kind centraal.

2.9 Interne sturing

10 Interne sturing	PZ	PZ		GVI	GVI
	2015	2017		2015	2017
10.1 Er is een onderscheid in taken en verantwoordelijkheden en het is voor medewerkers duidelijk wie welke verantwoordelijkheden heeft	V	V		V	V
10.2 Medewerkers krijgen inhoudelijk begeleiding en individuele begeleiding	V	V		V	V
10.3 Besluiten worden getoetst in multidisciplinair verband	V	V		V	V
10.4 Er zijn structurele overleg- en sturingsmomenten	V	V		V	V
	JGCN 2015			JGCN 2017	
10.5 Er vinden functioneringsgesprekken plaats	V			V	

Binnen de teams is een duidelijk onderscheid in taken en verantwoordelijkheden. De gedragswetenschappers bewaken de inhoudelijke kwaliteit, terwijl de coördinatoren meer het proces en de kwaliteit van het werk bewaken. Binnen het team pleegzorg is de begeleiding van de pleeggezinnen die intensievere ondersteuning nodig hebben, toebedeeld aan twee vaste pleegzorgbegeleiders.

Besluiten binnen de gezinsvoogdij en pleegzorg, zoals het beëindigen van een ondertoezichtstelling, het aanvragen van een beschermingsonderzoek of het plaatsen in een pleeggezin, worden multidisciplinair genomen. Plannen van aanpak, rapportages en evaluaties worden voor vaststelling altijd voorgelegd en indien nodig besproken met de gedragswetenschapper.

Met alle medewerkers van JGCN wordt jaarlijks minimaal één functioneringsgesprek gevoerd.

3 Bevindingen JGCN Sint Eustatius

In dit hoofdstuk geeft de Inspectie Jeugdzorg haar oordeel weer over de kwaliteit van de zorg door JGCN op Sint Eustatius. Elke paragraaf bevat een tabel met de oordelen van de inspectie over elke indicator:

V	Voldoende
M	Matig
O	Onvoldoende

3.1 Uitvoering hulpverlening

1 Uitvoering hulpverlening	2015	2017
1.1 Er wordt gewerkt volgens een methodiek	M	V
1.2 De zorg is planmatig en doelgericht	M	M
1.3 De zorg wordt geëvalueerd	O	V
1.4 De zorg wordt bij voorkeur dicht bij de leefomgeving van de jongere verleend	V	V

JGCN Sint Eustatius hanteert voor de uitvoering van ondertoezichtstellingen de Delta-methode. Bij de ambulante hulpverlening wordt gewerkt volgens Famia Sentral. Binnen de uitvoering van een OTS, kan ook ambulante hulp worden ingezet. In dat geval bewaakt de gezinsvoogd of de doelen bereikt worden en afspraken worden nagekomen.

Het streven is om binnen zes weken na de intake, een hulpverleningsplan op te stellen. De praktijk is dat dit vaak langer duurt. De plannen worden opgesteld in overleg met de ouders en indien mogelijk de jeugdige. De zorg wordt vervolgens elke drie maanden geëvalueerd, vanaf 12 jaar worden de jongeren hierbij betrokken.

Een punt van zorg is dat er ten tijde van het toezicht een forse wachtlijst voor hulp door JGCN is. Hierdoor kan niet alle zorg zo doelgericht plaatsvinden als nodig. De wachtlijst is ontstaan door langdurige afwezigheid van twee medewerkers. Het team heeft met behulp van medewerkers van JGCN Saba, op basis van de intakegesprekken en eventueel een huisbezoek, de prioritering bepaald door middel van een verkorte risicotaxatie. In zaken die al een tijd geleden zijn aangemeld, wordt nu de informatie en hulpvraag geactualiseerd door middel van gesprekken met de oorspronkelijke aanmelder of de school.

Op Sint Eustatius is het uitgangspunt en de praktijk dat de gesprekken met ouders en jongeren plaatsvinden op school of bij het gezin thuis.

3.2 Gezinsgericht werken

2 Gezinsgericht werken	2015	2017
2.1 Ouders worden betrokken bij en aangesproken op de zorg voor hun kinderen	V	V
2.2 Zorg is gericht op perspectief bij/met de ouders	V	V

De medewerkers van JGCN Sint Eustatius komen veel in de gezinnen. In de aanwezige plannen is beschreven welke middelen worden ingezet om een doel te bereiken en wie verwacht wordt iets te doen. Dit kunnen naast de hulpverlener bijvoorbeeld ook de ouder, leerkracht of jeugdige zelf zijn. Ouders worden op deze manier betrokken en aangesproken op de zorg voor hun kinderen.

3.3 Rechtspositie cliënt

3 Rechtspositie cliënt	2015	2017
3.1 Cliënten kunnen met klachten terecht bij de coördinator of bij de directeur	O	V

In een folder die in het Engels en Nederlands is opgesteld, worden cliënten voorgelicht over de mogelijkheid voor het indienen van een klacht of het bespreekbaar maken van ontevredenheid. Ouders krijgen bij de start van de hulp een klachtenformulier en deze folder mee.

3.4 Samenwerking ketenpartners

4 Samenwerking ketenpartners	2015	2017
4.1 Er wordt samengewerkt met relevante netwerkpartners	V	V
4.2 Relevante informatie wordt uitgewisseld	V	V
4.3 Knelpunten in de samenwerking kunnen worden besproken en er wordt gestreefd naar oplossingen	O	V

Indien nodig werkt JGCN Sint Eustatius op casusniveau samen met diverse ketenpartners. Met name veel met scholen, elke maand is er overleg met de intern begeleiders van alle scholen en de kinderopvangorganisatie. Ook met MHC en de Voogdijraad vindt structureel overleg plaats. Alle partijen zijn van mening dat de samenwerking is verbeterd in het afgelopen jaar.

Wanneer er informatie uitgewisseld moet worden, wordt aan ouders om toestemming gevraagd. Ouders worden geïnformeerd wanneer zij worden besproken in het multidisciplinaire overleg.

(MDO) waarin diverse ketenpartners participeren onder voorzitterschap van de GGD van Openbaar Lichaam Sint Eustatius. Dit MDO bestaat sinds ruim een jaar.

Onlangs is er een mini-conferentie geweest tussen o.a. JGCN Saba, JGCN Sint Eustatius, Voogdijraad Saba en Voogdijraad Sint Eustatius, rechterlijke macht en de gezinsvoogdij Sint Maarten waarbij de verschillende partijen elkaar hebben voorgelicht over taken, rollen en positionering in de keten. Deze conferentie was volgens de deelnemers een groot succes en het streven is deze jaarlijks te herhalen.

3.5 Risicomanagement

5 Risicomanagement	2015	2017
5.1 Medewerkers hanteren criteria voor veiligheid	M	V
5.2 Bij beslissingen omtrent kinderen vormt de veiligheid van het kind de eerste overweging	O	V

In alle zaken neemt de medewerker bij de intake, die minimaal binnen zes weken na aanmelding plaatsvindt, de Delta-veiligheidslijst af. De gedragswetenschapper leest de ingevulde lijst en tekent voor gezien. Dit wordt herhaald bij elke evaluatie. In de plannen van aanpak staan de ontwikkelingsbedreigingen altijd centraal en daarop worden de doelen bepaald. Dit is ook zichtbaar in de dossiers. Ook in alle zaken op de wachtlijst is een verkorte risicotaxatie uitgevoerd.

3.6 Omgaan met grensoverschrijdend gedrag

7 Omgaan met grensoverschrijdend gedrag	2015	2017
7.1 Er is beschreven wat grensoverschrijdend gedrag is	M	M
7.2 Er wordt actief gehandeld om grensoverschrijdend gedrag te voorkomen	O	V
	JGCN 2015	JGCN 2017
7.3 Medewerkers worden geschoold in het signaleren, voorkomen en omgaan met grensoverschrijdend gedrag	O	O

Net als op Bonaire, hanteert het CJG Sint Eustatius geen definitie van wat grensoverschrijdend gedrag is, noch van fysiek noch van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Hoewel medewerkers niet getraind zijn in het signaleren, voorkomen en omgaan met grensoverschrijdend gedrag, weten ze goed waarop zij moeten letten. Medewerkers zijn alert op signalen van kindermishandeling en geven andere professionals advies hoe te handelen in geval van vermoedens. Vanuit JGCN worden bijvoorbeeld trainingen gegeven aan medewerkers van de kinderopvang om kindermishandeling te signaleren en zorgen te bespreken met ouders.

Ook hier geldt dat er nog geen meldcode of procedure is die richting geeft aan het handelen van professionals in geval van vermoedens van kindermishandeling of huiselijk geweld, ondanks eerdere initiatieven hiertoe. Er is bovendien geen gedeelde opinie in de keten over wat wel en niet kan. Positief is dat dit steeds vaker onderwerp van gesprek is tussen ketenpartners. Op casusniveau leidt het verschil in visie op kindermishandeling wel regelmatig tot onbegrip over de beslissingen die JGCN neemt in het belang van het kind.

3.7 Handelwijze bij incidenten

8 Handelwijze bij incidenten	2015	2017
8.1 Interventies van groepsleiding na een incident zijn gericht op het herstellen van veiligheid van jeugdigen en medewerkers (<i>alleen van toepassing op residentiële zorg</i>)	nvt	nvt
8.2 Over incidenten wordt voldoende informatie vastgelegd en geëvalueerd	O	V

Medewerkers zijn goed op de hoogte van wat een incident is en registreren deze ook. Incidenten zijn een vast agendapunt van het teamoverleg. In het team wordt het incident besproken en geëvalueerd met het oog op hoe vergelijkbare incidenten in de toekomst voorkomen kunnen worden.

3.8 Deskundigheid personeel

9 Deskundigheid personeel	2015	2017
9.1 Het personeel beschikt over een combinatie van opleiding en ervaring, die relevant is om de functie conform functiebeschrijving uit te voeren	V	V
9.2 Er zijn meerdere disciplines werkzaam	V	V
9.3 Er vindt regelmatig deskundigheidsbevordering plaats	M	V
	JGCN 2015	JGCN 2017
9.4 Er zijn geen bezwaren op basis van een VOG tegen een medewerker	V	V

Medewerkers zijn hbo-opgeleid en hebben relevante ervaring opgedaan voordat ze bij JGCN Sint Eustatius gingen werken. Er is parttime een gedragswetenschapper aanwezig op Sint Eustatius. Hij bezoekt het eiland volgens een drie wekelijks rooster¹⁵. Daarnaast heeft het team een coördinator.

De medewerkers hebben diverse trainingen met betrekking tot de methodiek gevolgd, zoals Famia Sentral en Delta. Positief is dat bij deze scholing ruimte was om aanpassingen te doen in de methoden of instrumenten, waardoor deze goed toepasbaar zijn voor de cultuur, taal of specifieke

¹⁵ In de eerste week twee dagen, in de tweede week één dag en in de derde week niet.

omstandigheden op Sint Eustatius en Saba. In tegenstelling tot in 2015, worden de medewerkers van team Sint Eustatius in de gelegenheid gesteld om aan te sluiten bij de diverse scholingsmogelijkheden die vanuit JGCN worden geboden. Hierbij is een aandachtspunt het ontbreken van scholing op het gebied van omgaan met (seksueel) grensoverschrijdend gedrag (zie paragraaf 2.6)

Van alle medewerkers van JGCN Sint Eustatius is een VOG aanwezig bij de RCN op Bonaire.

3.9 Interne sturing

10 Interne sturing	2015	2017
10.1 Er is een onderscheid in taken en verantwoordelijkheden en het is voor medewerkers duidelijk wie welke verantwoordelijkheden heeft	V	V
10.2 Medewerkers krijgen inhoudelijk begeleiding en individuele begeleiding	M	V
10.3 Besluiten worden getoetst in multidisciplinair verband	V	V
10.4 Er zijn structurele overleg- en sturingsmomenten	M	V
10.5 Er vinden functioneringsgesprekken plaats	V	V

In de uitvoering van werkzaamheden is een duidelijk onderscheid in taken tussen de coördinator, gedragswetenschapper en hulpverleners. Op de dagen dat de gedragswetenschapper aanwezig is, vindt een casuïstiekoverleg plaats. Ook kunnen casussen in een individueel overleg of via mail of Skype aan de gedragswetenschapper worden voorgelegd. Hiervoor is dagelijks tijd gereserveerd. Daarnaast worden medewerkers aangestuurd door de coördinator. Elke drie weken is er tussen medewerker en coördinator een workloadoverleg.

De medewerkers hebben minimaal jaarlijks een functioneringsgesprek met de coördinator. Daarnaast vindt jaarlijks een beoordelingsgesprek plaats.

4 Eindoordeel en vervolg

Het eindoordeel van de inspectie luidt dat:

- de kwaliteit van de pleegzorg op Bonaire **is verbeterd** ten opzichte van 2015 en **voldoende** is.
- de kwaliteit van de uitvoering van de gezinsvoogdij op Bonaire **is verbeterd** ten opzicht van 2015 en **voldoende** is.
- de kwaliteit van de uitvoering van de ambulante zorg en gezinsvoogdij op Sint Eustatius **is verbeterd** ten opzichte van 2013 en **voldoende** is.

Positieve bevindingen

De inspectie heeft geconstateerd dat de in 2015 gedane aanbevelingen grotendeels zijn opgepakt door JGCN. De inspectie ziet een positieve kwaliteitsontwikkeling bij alle onderzochte teams en alle onderzochte thema's.

In de afgelopen periode heeft JGCN met name verbetermaatregelen ingezet om de kwaliteit van het primair proces te verbeteren. Medewerkers zijn geschoold in methodieken, de aansturing van medewerkers wordt beter ingevuld, besluiten worden multidisciplinair genomen en in alle zaken die in behandeling zijn genomen, wordt meer planmatig en doelgericht gewerkt. De aandacht voor veiligheid van kinderen binnen de organisatie is bovendien toegenomen.

Aandachtspunt

De constatering tijdens eerder toezicht dat een aantal randvoorwaarden zoals de continuïteit in personeel zeer bepalend is voor de kwaliteit van de geboden zorg, is nog steeds van toepassing. Ook nu blijkt de kwaliteit van hulp een wankel evenwicht te vertonen, door het ontbreken van stabiliteit in het personeelsbestand. Dit heeft al geleid tot wachtlijsten. Diverse ketenpartners ervaren dat de samenwerking met en kwaliteit van zorg door JGCN is verbeterd in de afgelopen twee jaar, maar kwetsbaar is door het grote verloop van medewerkers en de regelmatige onderbezetting.

Verbeterpunten

De toegenomen aandacht voor veiligheid van kinderen bij JGCN heeft nog niet geleid tot een duidelijke visie op en aanpak van kindermishandeling die medewerkers kunnen uitdragen. Dit vindt de inspectie zorgelijk, omdat uit gesprekken blijkt dat de verschillende visies op wat kindermishandeling is en hoe omgegaan moet worden met dilemma's rond het belang van het kind en ouders, zeer uiteenlopen tussen ketenpartners. Ondanks het verzoek van de staatssecretaris van VWS aan JGCN in 2015 om in overleg met relevante partners in Caribisch Nederland een concreet voorstel te doen voor de introductie van een meldpunt en begeleidende maatregelen, zijn er geen zichtbare vorderingen gemaakt in de uitvoeringspraktijk. De inspectie heeft dit onder de aandacht gebracht van VWS. VWS heeft in juni 2017 een Bestuursakkoord Aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling 2017-2020 afgesloten met de Openbare Lichamen. In dit akkoord

zijn ambities, prioriteiten, samenwerkingsthema's en afspraken opgenomen. De afspraken die zich o.a. richten op deskundigheidsbevordering en een laagdrempelige meldstructuur zullen concreet worden uitgewerkt in werkplannen die moeten leiden tot een volwaardige en duurzame aanpak op de eilanden. De inspectie verwacht dat JGCN hieraan een actieve bijdrage levert om tot een sluitende aanpak van kindermishandeling te komen.

Vervolg

De inspectie is van oordeel dat de kwaliteit van de zorg van JGCN op alle criteria en bij alle organisatieonderdelen voldoende dient te zijn. Dit is nog niet het geval. De inspectie verwacht dat JGCN concrete verbetermaatregelen treft op de volgende punten:

- werken volgens een methodiek en daarbij behorende werkprocessen in de pleegzorg;
- planmatig en doelgericht handelen in alle zaken;
- het wegwerken van wachtlijsten waardoor ook in nieuwe zaken meer planmatig en doelgericht gewerkt kan worden;
- het omgaan met grensoverschrijdend gedrag in zowel beleid als in deskundigheid van medewerkers op het gebied van voorkomen, signaleren en handelen in geval van (vermoedens van) grensoverschrijdend gedrag;

De inspectie wil vóór 1 oktober 2017 worden geïnformeerd over deze verbetermaatregelen en de termijnen waarbinnen de maatregelen zijn doorgevoerd. De inspectie volgt de uitvoering van de verbetermaatregelen door middel van regulier toezicht.

Bijlage 1 Kwaliteitskader verantwoorde zorg Caribisch Nederland

De inspectie heeft het toezicht van mei 2017 uitgevoerd aan de hand van het door JGCN in 2011 opgestelde kwaliteitskader. Om de kwaliteit te kunnen toetsen heeft de inspectie de door JGCN geformuleerde criteria nader geconcretiseerd in wat de inspectie verwacht aan te treffen in de praktijk. Per thema heeft de Inspectie *cursief* deze nadere concretisering toegevoegd. De grijs gearceerde thema's zijn in 2017 niet onderzocht omdat deze alleen van toepassing zijn op de residentiële zorg.

Verantwoorde zorg		Verwachtingen inspectie
1. Uitvoering hulpverlening	Er wordt gewerkt volgens een methodiek	<i>De methodiek is passend is voor de doelgroep en het doel van de hulp. De methodiek moet zichtbaar zijn in de uitvoering van de hulp. Bijvoorbeeld in het hulpverleningsplan, evaluaties en in het dagprogramma. De doelen waaraan gewerkt wordt sluiten aan bij de hulpvraag van het kind en de hulp wordt tijdig geleverd. Er is sprake van continuïteit in de hulpverlening. Professionals zorgen ervoor dat kinderen contact kunnen (onder)houden met hun ouders en hun netwerk. Bij pleegzorg verwacht de inspectie dat pleeggezinnen op verantwoorde wijze worden voorbereid, gescreend en begeleid en de matching met het pleegkind zorgvuldig tot stand komt.</i>
	De zorg is planmatig en doelgericht	
	De zorg wordt geëvalueerd	
	De zorg wordt bij voorkeur dicht bij de leefomgeving van de jongere verleend	

2. Gezinsgerichte aanpak	Ouders worden betrokken bij en aangesproken op de zorg voor hun kinderen	<i>Om van een gezinsgerichte aanpak te spreken, is het niet alleen van belang dat ouders worden betrokken bij de hulp en dat zij worden aangesproken op de zorg, maar ook dat de inspanningen erop gericht zijn ouders in staat te stellen hun opvoedingsverantwoordelijkheid (weer) te nemen. Dit betekent dat de hulp zich niet alleen richt op het kind, maar ook op het oplossen van de eventuele problemen waarmee ouders te maken hebben. De jeugdzorg hoeft deze hulp niet zelf te leveren, maar heeft wel tot taak ouders te ondersteunen in het vinden van de benodigde hulp en het samenwerken met deze hulpverleners/ondersteuners.</i>
	Zorg is gericht op perspectief bij/met de ouders	
3. Rechtspositie cliënt	Cliënten kunnen met klachten terecht bij de coördinator of bij de directeur	<i>Cliënten worden bij de start van de hulpverlening geïnformeerd over de wijze waarop en bij wie klachten kunnen worden geuit. De instelling onderneemt actie indien kinderen en/of hun ouders aangeven ontevreden te zijn over de aan hen geboden hulp. Cliënten moeten ook de mogelijkheid hebben om hun dossier in te zien en inspraak te hebben in de hulpverlening.</i>

4. Samenwerking ketenpartners	Er wordt samengewerkt met relevante netwerkpartners	<i>De instelling stelt haar professionals in staat om samen te werken met ketenpartners. Er zijn samenwerkingsafspraken met netwerkpartners. Ook de kwaliteit van de samenwerking is van belang. Het gaat hierbij om o.a. informatie uitwisseling, het betrekken van ketenpartners bij de uitvoering van de hulpverlening, een heldere rol- en taakverdeling en het aanpakken van eventuele problemen in de samenwerking.</i>
	Relevante informatie wordt uitgewisseld	
	Knelpunten in de samenwerking kunnen worden besproken en er wordt gestreefd naar oplossingen	
Veiligheid		Verwachtingen inspectie
5. Risico-management	Medewerkers hanteren criteria voor veiligheid	<i>Het is niet alleen belangrijk dat er criteria voor veiligheid worden gehanteerd, maar ook dat veiligheidsinschattingen op vastgestelde momenten gedaan worden, bijvoorbeeld bij de start van de hulpverlening, bij het inschatten of het verantwoord is om een cliënt op de wachtlijst te plaatsen en bij veranderende omstandigheden. Maar ook in de residentie en pleegzorg, bijvoorbeeld in het geval van bijplaatsing van een kind of om te bepalen of omgang met ouders (z)onder begeleiding mogelijk is. Om veiligheidsinschattingen te kunnen maken, is het van belang dat de hulpverlener zicht heeft op hoe het met het kind gaat. Bijvoorbeeld door de jongere ook alleen te zien en afspraken te maken met andere professionals. Als er sprake is van acute onveiligheid, wordt actief opgetreden. Medewerkers zijn toegerust om te gaan met acuut onveilige situaties voor kinderen.</i>
	Bij beslissingen omtrent kinderen vormt de veiligheid van het kind de eerste overweging	
6. Toezicht op jeugdigen in residentiële zorg	De leefomgeving van jeugdigen voldoet aan vastgestelde veiligheidseisen	<i>Professionals hebben een actueel beeld van de veiligheid van het kind. De professional weet hoe het met de jongere gaat. Er worden afspraken gemaakt met andere professionals (bijvoorbeeld school of naschoolse opvang) om zicht op het kind te houden en geïnformeerd te worden wanneer het minder goed lijkt te gaan. De professional ziet het kind ook alleen.</i>
	Er is toezicht op de jeugdigen, ook 's nachts	
	Er wordt met jeugdigen gesproken over het leefklimaat en de mate waarin ze zich veilig voelen	

7. Omgaan met grensoverschrijdend gedrag (residentie)	Er is beschreven wat grensoverschrijdend gedrag is	<i>Bij grensoverschrijdend gedrag wordt vooral gedacht aan grensoverschrijdend gedrag tussen kind in een residentiële voorziening. Er zijn ook andere vormen van ongewenst grensoverschrijdend gedrag zoals van een pleegouder richting een pleegkind of van een ouder richting een medewerker. Om dergelijk gedrag te voorkomen of effectief aan te kunnen pakken, is het van belang dat alle professionals weten wat grensoverschrijdend gedrag is en geschoold zijn cq. worden in het signaleren, voorkomen en omgaan ervan. De instelling beschikt over actuele VOG'S van alle personen van 18 jaar en ouder die in het pleeggezin wonen.</i>
	Er wordt actief gehandeld om grensoverschrijdend gedrag te voorkomen Medewerkers worden geschoold in het signaleren, voorkomen en omgaan met grensoverschrijdend gedrag	
8. Handelwijze bij incidenten (residentie)	Interventies van groepsleiding na een incident zijn gericht op het herstellen van veiligheid van jeugdigen en medewerkers	<i>Niet alleen in de residentiële voorziening kunnen zich incidenten voordoen, ook in de ambulante hulpverlening, pleegzorg en gezinsvoogdij kan dit het geval zijn. Een voorbeeld is een pleeggezin dat zonder toestemming van de voorziening, met de kinderen verhuist naar het buitenland. Er dient een duidelijke definitie en procedure voor het omgaan met incidenten te zijn. De inspectie kijkt niet zozeer naar de aard van de incidenten, als wel naar het registreren, evalueren en het nemen van verbetermaatregelen door de instelling naar aanleiding van incidenten.</i>
	Over incidenten wordt voldoende informatie vastgelegd en geëvalueerd	
Voorwaarden		Verwachtingen inspectie
9. Deskundigheid personeel	Het personeel beschikt over een combinatie van opleiding en ervaring, die relevant is om de functie conform functiebeschrijving uit te voeren	<i>Professionals moeten beschikken over een combinatie van opleiding en ervaring, die relevant is om de functie conform functiebeschrijving uit te voeren. De inspectie beoordeelt de deskundigheid in combinatie met interne sturing. Een professional met minder relevante opleiding en ervaring kan vanwege zijn achtergrond geschikt zijn voor de functie mits er sprake is van intensieve inhoudelijke begeleiding ('coaching on the job'). De instelling bieden medewerkers de mogelijkheid</i>
	Er zijn meerdere disciplines werkzaam	
	Er vindt regelmatig deskundigheidsbevordering plaats	
	Er zijn geen bezwaren op basis van een VOG tegen een medewerker	

		<i>kennis en vaardigheden actueel te houden.</i> <i>Van belang is dat er continuïteit in de bezetting en sturing is.</i> <i>Ook dient er voldoende capaciteit te zijn. De instelling beschikt over actuele VOG'S van medewerkers die contact hebben met kinderen of hun ouders.</i>
10. Interne sturing	Er is een onderscheid in taken en verantwoordelijkheden, en het is voor medewerkers duidelijk wie welke verantwoordelijkheden heeft	<i>Er zijn afspraken gemaakt en vastgelegd over het onderscheid in taken en verantwoordelijkheden. Duidelijk moet zijn welke besluiten moeten worden getoetst in multidisciplinair verband of door een leidinggevende en deze afspraken moeten worden nageleefd. Professionals krijgen inhoudelijk begeleiding en individuele begeleiding en worden aangesproken op het nakomen van de afspraken. Deze overleg- en sturingsmomenten zijn structureel en gelden voor iedereen. Dit betekent dat ook de meewerkend coördinator begeleiding en sturing dient te krijgen. Nieuwe professionals worden aan de hand van een programma ingewerkt.</i>
	Medewerkers krijgen inhoudelijk begeleiding en individuele begeleiding	
	Besluiten worden getoetst in multidisciplinair verband	
	Er zijn structurele overleg- en sturingsmomenten	
	Er vinden functioneringsgesprekken plaats	

Bijlage 2 Verantwoording

Op Sint Eustatius is het toezicht bij JGCN uitgevoerd op 9 en 10 mei. Op Bonaire is het toezicht uitgevoerd van 15 tot en met 19 mei 2017. Het onderzoek bestond uit de volgende onderdelen:

1. Presentatie door de directie van JGCN gevolgd door een gesprek;
2. Semi-gestructureerd interview met de coördinator van de teams Saba en Sint Eustatius;
3. Meerdere gestructureerde interviews met medewerkers van de teams pleegzorg en gezinsvoogdij op Bonaire en team Sint Eustatius;
4. Gesprek met team JGCN Saba, waaronder de gedragswetenschapper van Sint Eustatius;
5. Gestructureerd interview met de coördinator ambulant over de pleegzorg;
6. Gestructureerd interview met de gedragswetenschapper pleegzorg;
7. Gestructureerd interview met de gedragswetenschapper en coördinator gezinsvoogdij;
8. Bijwonen ketenbreed casuïstiekoverleg;
9. Lunch met meerdere pleegouders en pleegkinderen waarin semi-gestructureerde gesprekken met de inspectie plaatsvonden over o.a. de screening, STAP, begeleiding en rechtspositie van pleegouders;
10. Inzien van een aantal dossiers van teams pleegzorg en gezinsvoogdij, onder andere op de aanwezigheid en inhoud van een hulpverleningsplan en risico-inschattingen en – beoordelingen;
11. Inzien van relevante documenten zoals jaarplan- en verslag, beleidsstukken, auditresultaten, incidentenregistratie, P-overzichten met aanwezigheid VOG's.
12. Semi-gestructureerde interviews met relevante ketenpartners:
 - Voogdijraad Bonaire en Voogdijraad Sint Eustatius;
 - Team J-GGZ van Mental Health Caribbean Bonaire;
 - Arts en JGZ-verpleegkundige van het Openbaar Lichaam Sint Eustatius
 - Teamleider Kas di Karko
 - Directeur Stichting Project
 - Coördinator Kas pa Hoben ku Futuro
 - Directeur van de Directie Samenleving en Zorg van het Openbaar Lichaam Bonaire

Bijlage 3 In het rapport gebruikte afkortingen

Amb	Ambulante hulpverlening
CJG	Centrum voor jeugd en gezin
GVI	Gezinsvoogdijinstelling
HBO	Hoger beroepsonderwijs
JGCN	Jeugdzorg en gezinsvoogdij Caribisch Nederland
OTS	Ondertoezichtstelling
PZ	Pleegzorg
RCN	Rijksdienst Caribisch Nederland
STAP	Selectie Training Aspirant Pleegouders
VGB	Verklaring van Geen Bezwaar
VOG	Verklaring Omtrent het Gedrag
VWS	Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Wat is het landelijk toezicht jeugd?

Het landelijk toezicht jeugd bestaat uit de Inspectie Jeugdzorg (IJZ), de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) en de Inspectie Veiligheid en Justitie (IVenJ).

Wat zegt de wet over het landelijk toezicht jeugd?

De Jeugdwet geeft de inspecties die het landelijk toezicht jeugd vormen de volgende taken:

- onderzoek doen naar de kwaliteit in algemene zin van de jeugdhulp, de gecertificeerde instellingen, de certificerende instelling, het adviespunt huiselijk geweld en kindermishandeling, de Raad voor de Kinderbescherming en de justitiële jeugdinrichtingen;
- toezicht houden op de naleving van de kwaliteitseisen die in de wet staan;
- voorstellen doen voor verbetering.

Het toezicht gebeurt uit eigener beweging of op verzoek van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en/of de minister van Veiligheid en Justitie. Het landelijk toezicht houdt bij de vervulling van haar taak rekening met de behoeften van gemeenten.

Wat is toezicht?

Toezicht houden betekent dat de inspecties informatie verzamelen over de kwaliteit van de instellingen die onder de Jeugdwet vallen, zich een onafhankelijk oordeel vormen en zo nodig ingrijpen. Daarbij kijken zij of het beleid voor deze instellingen in de praktijk goed werkt. De rapporten zijn in principe openbaar. De openbaar gemaakte rapporten staan op de website van de inspecties.

Wat wil het landelijk toezicht jeugd bereiken?

Het landelijk toezicht jeugd wil met haar onderzoeken bijdragen aan:

- het behouden en bevorderen van de kwaliteit van de jeugdhulp en de gecertificeerde instellingen en de andere instellingen in het jeugddomein;
- het versterken van de positie van jeugdigen en hun ouders of verzorgers (de cliënten);
- de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van het beleid.

Waarop houdt zij toezicht?

Er zijn vijf verschillende wetten en regelingen met toezichttaken en bevoegdheden voor de inspecties die het landelijk toezicht jeugd vormen:

- Jeugdwet;
- Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen;
- Wet opnemings buitenlandse kinderen ter adoptie;
- Wet Centraal Orgaan opvang Asielzoekers;
- Subsidieregeling opvang kinderen van ouders met een trekkend/varend bestaan.

Op grond van die wetten en al dan niet in samenwerking met andere inspecties wordt er toezicht gehouden op de volgende organisaties:

- de jeugdhulpaanbieders (jeugdzorg, jeugd-GGZ en jeugd-LVB);
- de certificerende instelling voor jeugdbescherming en jeugdreclassering;
- de gecertificeerde aanbieders van jeugdbescherming en jeugdreclassering;
- Veilig Thuis: het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling;
- de justitiële jeugdinrichtingen;
- de vergunninghouders voor interlandelijke adoptie;
- de opvangvoorzieningen voor (alleenstaande) minderjarige vreemdelingen;
- de Raad voor de Kinderbescherming
- Halt;
- de schippersinternaten.

Inspectie Jeugdzorg

Postbus 483

3500 AL Utrecht

088 3700230

www.inspectiejeugdzorg.nl

